

1. V tôi không phải là một người đàn bà có nhan sắc khuynh näc đä thành.

Bäi tôi, vän tài mäo täm thäng và cũng không có nhiäu may män bät ngä đä lät mät xanh nhäng cô có nhan sắc chim sa cá län. Vä läi tôi cũng thäng nghe bä tôi tuyên truyền nhäi nhät trong cái đäu tä nhä räng, đäp đän mäy räi cũng trä thành méo mó xäu xí, và vä đäp là vä ngä i ta. Vä tôi cũng không có tài ba xuät chúng, bäi tôi vän nä sä và có thành kiến väi nhäng ngä i đàn bà tài giäi, vì hä thäng kiêu ngäo và hay thành đäc tài vä trä. Đäc tài đäng trä thì có thä bä näc chäy ra biän chät, chä đäc tài vä trä thì không chäy đâu cho thoát cä!

Vä tôi chä là một người đàn bà trung bình trên tät cä mäi mät. Väi mät vóc dáng täm thäng bên ngoài, không väo xäu xí khó nhìn. Bên trong nàng mang mät täm lòng hiän häu, bao dung, biät hành xä khôn ngoan khéo léo, đä đäm läi cho gia đình hänh phúc êm äm lâu bän mà tôi vô cùng biät än mäi khi nghĩ đän.

Trong nhiäu năm chung sống, chäa bao giä nàng näng läi väi tôi, chäa bao giä có cä chä hay ngôn ngữ thiäu läch sä, cũng chäa län khóc lóc giän hän đòi häi điäu này điäu kia, hoäc đät điäu kiän làm khó, hay so đä chuyän nhà väi gia đình ngä i khác.

Ngoài tình cảm thäm thiät chia sẻ cäa vä chäng, nàng âu yäm nhä mät ngä i tình, khoan dung räng läng nhä mät ngä i mä và hiäu biät nhä mät ngä i tri kä.

2.

Năm tôi hai mä i tám tuäi, mä tôi nóng ruät thúc häi ép tôi läp gia đình. Bà đäa cái công thäc cä xäa cäa mäy ông Tàu bày ra là "tam thäp nhiä läp". Tôi cũng chäa đän ba mä i, mä tôi cä gän đäi thêm cho hai tuäi đä đä bä ép uäng. Tuäi đó, thích đäc quen nhiäu bän gái, bän thäi thì đäc, nhäng nghe đän chuyän hôn nhân là xanh mät. Vì qua kinh nghiệm bän bè, kinh nghiệm giao tiäp trong sä, tôi thäy đä sä mäy anh có vä räi thì đäng nhä bä khäp chät trong cái vòng "chuyên chính" cäa bà vä nhà! Cái vòng tuy läng läo và êm ái, nhäng bäng sät, rät chät và siät cäng. Mät anh bän thân, lâu lâu giän vä, đän nhà tôi ä läi, näm rä ra trên giäng nhä đäng män rách räu rä nói väi tôi:

- Tao chä mong có đäc mät ngày an bình, sung säng nhä mäy, mät ngày thäi cũng đä.

Nghe th thì không s sao đ c? Trong s tôi có m y anh b n b v cào rách m t và ph i l y c là dao c o râu c t. Ai cũng bi t chuy n gì đã x y ra, vì m t mỳ các anh láng l y, tr n tru, có s i râu nào đâu mà ph i c o cho dao c t! M t ông l n tu i khác, v vào t n s xé áo và kêu b ng mỳ tao, còn t cáo ông mang b ng k s gi bên Pháp v . Nhan nh n nh ng t m g ng gia đình u ám tr c m t nh v y, thì ch có ngu quá ho c li u m ng m i không s mà thôi.

Tôi kh t l n mãi không đ c, ph i b n l n theo m , đi ra m t, và xem m t nhi u cô con gái các gia đình mà bà quen bi t. Tôi theo l i d y c a m t anh quân s qu t mo, c mang b m t đ a ma đ n nhà ng i ta và ăn nói nhát g ng c c l c, thì không ai mu n g con gái cho, và các cô th y v y thì cũng n l nh mà đ t ra. Th mà cũng có nhi u nhà khen tôi hi n lành, mu n g con gái cho. Tôi tìm đ lý do nói riêng v i m đ chê bai t kh c. Cô thì chê m t dài, cô thì chê mũi l n, cô khác chê m t có đuôi, cô thì m m nh có râu. Toàn c nh ng lý do vu v . M tôi phi n mu n th dài, vì bi t con trai bà cũng ch ng có s nghi p gì sáng giá, ch ng có m t phong cách đ c bi t nào, mà đòi h i quá đ đng chng?

3.

Không n đ m bu n, tôi đem Lam, ng i b n gái thân thi t nh t v gi i thi u v i m , bà vui v ch u ng. Bà khen Lam láu l nh, b t thi p và xinh đ p.

M tôi đ n thăm x giao nhà Lam hai l n đ dò xét gia th , và quy t li t ch ng đ i cu c hôn nhân, l y lý do là m Lam đ đ n và có cách c x thi u l đ v i ch ng. Tôi nói:

- Con c i Lam ch c i bà y đâu mà m s ?

M tôi nh t quy t tin r ng, m h thì khó sinh đ c con c u. Vì cách đ i x c a cha m , nh h ng đ n tính tình con cái. Cha m đ đ n, con cái khó mà hi n lành đ c, vì ngày ngày h c cách ăn nói, cách đ i x , tiêm nhi m nh ng thói quen c a cha m , và đem ra x s v i đ i, mà không bi t đó là x u. Tôi c bào ch a cho Lam, nh ng m tôi đã nh t quy t, không lay chuy n đ c. Bà nói:

- M th ng con, m không mu n sau này con kh vì đ i s ng gia đình thi u h nh phúc. Vì không có gì kh b ng có v đ đ n, h n lác, có th làm ng i ch ng bu n phi n sinh ra r u chè, c b c, trai gái h h ng. M th ng con, lo cho t ng lai con nên m không ch u.

Tôi đ nh nói v i m r ng, con trai c a m cũng ch ng hi n lành chi, mà chê thiên h . Nh ng s m bu n nên im l ng. M c a Lam bi t đ c ý ki n c a m tôi, n i t ái, nói nhi u l i tàn nh n, t n th ng đ n gia đình tôi, và tuyên b không bao gi g Lam cho tôi.

Khi b tr c tr , ngăn c m thì tình yêu càng thêm tha thi t b c a, và hai đ a tôi càng quy t v t qua hàng rào ngăn c n c a gia đình. Mu n s ng cho nhau, và s ng ch t vì tình yêu.

M t l n chịu ý m , tôi mi n c ng đi xem m t m t cô mà m tôi g i là gia đình phúc h u đang hoàng. Tôi ch ng tha thi t gì, ch gi đ l ch s tôi thi u đ cho m kh i m t m t.

L n đó Lam bi t đ c, nàng gi n d s v tôi:

- Anh là m t th ng đ u cáng, x u xa đê ti n, m t k hèn nhất núp váy m , không dám làm gì c . Anh không x ng đáng v i tình yêu c a tôi.

Tôi nghe mà bàng hoàng, nh b sét đánh. Hai đ a gi n nhau. Tôi ch t nh t i l i nh n xét c a m , và th y bà cũng có lý ph n nào. Nh ng tim tôi v n nát tan xót xa vì chuy n tình đ v . Ngay sau đó, Lam có ng i yêu m i là Tuân. Tuân cũng là trong đám b n bè quen bi t lâu dài v i tôi, tính tình Tuân hi n lành, ch u đ ng, và Tuân đã b n b theo đ u i Lam t lâu. N a năm sau, tôi đi đ đám c i Tuân, Lam v i trái tim v nát, nh ng cũng vui m ng vì Lam l y đ c ch ng hi n lành và đang hoàng, có th b o đ m đ i s ng tinh th n v t ch t cho gia đình sau này. Tôi th t tình nghĩ r ng, tôi không b ng đ c Tuân v nhi u m t. Lam b tôi là ph i.

4.

M tôi làm nh l y v cho bà, c khóc lóc thúc gi c mãi. Tôi tâm s v i m t ng i b n cũ. Anh c i và nói:

- Hay là c u th tìm hi u Mai, em gái tôi xem sao. Nó cũng s n có c m tình v i c u đó. Mai hi n lành l m.

Đ c b n khuy n khích, tôi b t đ u tìm hi u Mai. Nàng không đ p, không x u, chăm ch , hi n lành. Tr c đây, đ n nhà b n ch i, tôi ch th y Mai th p thoáng đầu đó sau bàn h c, ho c l ng l ng rút lui sau khi cúi đ u chào l phép. Đ n Mai đi ch i, tôi không tìm hi u đ c chi nhi u v Mai, vì nàng quá th đ ng, khi nào cũng nh nhàng chịu ch u ng, ít đ a ý ki n riêng. Khi h i ý, nàng th ng b o:

- Đ , anh cho em đi đâu cũng thích c , anh vui thì em cũng vui.

Tôi đem nh n xét v cái hi n lành c a Mai nói v i m t ng i b n. Anh c i hô h và nói:

- Tr i i, khi m i quen thì em nào mà không hi n lành nh thánh m u, đ u dàng nh tiên cô. Khi c i v thì cái đuôi dài thông m i lòi ra, và đ nh ch ng tinh. Em nào cũng v y c .

Tôi h i th ng anh c a Mai, anh tr i:

- Con nh hi n lành, bi t nh ng nh n và r t đ u dàng. C u có ph c l m m i g p nó. Không ph i vì nó là em gái mà tôi khen đâu.

M tôi đ n thăm gia đình Mai nhi u l n, khen m c a Mai phúc h u, hi n lành, c x l ch s , ph i phép v i ch ng. Bà nghĩ r ng, nh t đ nh Mai cũng h c đ c n n p gia đình c a m , không nhi u thì ít. Bà thúc tôi làm đám c i ngay. Tôi xin hoãn m t th i gian đ tìm hi u thêm, m không ch u và b o:

- L y v thì l y li n tay, ch đ lâu ngày l m k dèm pha.

Tôi nói r ng, n u nghe đ c l i dèm pha đ ng, thì cũng là đ i u t t, mình kh i ph i xét đoán l m ng i. M tôi l i gi ng cho tôi r ng, chín m i ph n trăm cách c x c a con cái là do nh h ng sinh ho t t x u c a cha m . Cha m gieo vào đ u con cái th t t ng nào, thì nó s hành đ ng theo l i đó. Th ng m , tôi t m quên kinh nghi m ghê g m trong đ i s ng gia đình c a b n bè và đ ng s , li u thân l y v cho m vui lòng. Có m t ông b n b o r ng, l i thêm m t th ng đàn ông ngu mu i đi vào v t xe đ nghìn năm c a nhân lo i.

5.

Tôi c i Mai, nàng nh cái bóng đ u hi n bên tôi. Tôi th y mình tan loãng vào tình yêu êm đ m, và ch t nh n ra đ i s ng gia đình êm ái, tho i mái và h nh phúc h n nhi u l n đ i s ng đ c thân. Không th y gò bó tù túng trong dây ràng bu c c a gia đình nh nhi u ng i th ng b o. Mai lo l ng cho tôi nh ng th c n thi t l t v t trong cu c s ng bình th ng, b khuy t cho tôi nh ng thi u sót, đ u dàng an i tôi nh ng khi lo bu n. Tôi nói v i v :

- Anh ngu quá, bi t l y v mà sung s ng h nh phúc nh th này, thì đâu đ đ c thân đ n g n ba m i tu i. U ng th t.

Nh ng khi chúng tôi có ý ki n trái ng c, Mai đ u dàng phân tích thi t h n cho tôi nghe, r i đ cho tôi quy t đ nh. Sau khi quy t đ nh xong, dù có trái ý nàng, Mai cũng vui v c g ng giúp tôi hoàn thành công vi c. Không nh các bà khác, nh ng lúc ch ng làm trái ý, thì các bà mong cho ông ch ng th t b i đ ch ng t ý ki n c a bà là đ ng, là hay. Mai th ng nói:

- Thu n v thu n ch ng tát b đồng cũng c n. N u ai cũng kh ng kh ng gi ý c a mình, thì ch ng làm nên đ c vi c gì c .

Cũng có khi quy t đ nh c a tôi sai l m, đ a đ n k t qu không t t. Nh ng lúc này, Mai th ng h t l i đ u dàng an i tôi, và cho r ng tôi không có l i gì c , ví ai cũng có th sai l m, và Mai cho r ng nàng cũng có ph n l i, vì ch a t n tình giúp tôi đ y đ ý ki n đ làm quy t đ nh. T

đó, tôi c m th y mình ph i l ng nghe ý ki n c a v nhi u h n.

Tôi nghĩ, n u nh ng lúc này mà Mai đ n v t, n ng n c bu c tôi tôi, thì ch a ch c tôi đã th y mình l m i. Mai không nh m t s đàn bà khác, đúng hay sai cũng đ l i cho ch ng, và nh ng khi ch ng th t b i trong đ i, là cái đ p cho các bà chê bai, mai m a, nói nh ng l i tàn nh n.

Ngoài xã h i, có nh ng lúc tôi vô tình ho c thi u may m n, gây nên nh ng sai l m v i ng i khác, Mai t đ ng ra, gánh vác h t trách nhi m thay tôi. T ái đàn ông, đâu cho phép tôi đ v gánh vác trách nhi m thay mình. Tôi th y th ng và quý v nhi u h n. Mai b o:
- Chuy n nh , đ em gánh vác giúp, anh đ tâm trí làm nh ng vi c khác ích l i h n.

Tôi th m nghĩ, tôi thì làm chi có vi c l n mà gánh vác.

6.
Nh ng năm m i l y nhau, tài chánh gia đình khó khăn, đ p tr c bù sau hàng tháng. Áo qu n đ n s , ăn u ng dè x n. Th mà Mai bao gi cũng vui v , ch a bao gi nghe Mai than th ho c so sánh v i các b n bè khác. Nàng th ng nói:
- Chúng ta nghèo v t ch t, nh ng giàu h nh phúc, tinh th n thanh s ch, th là đ . Đ i s ng bi t đ là đ .

Chính vì Mai không than th , nên tôi th y mình có trách nhi m nhi u h n v tài chánh gia đình. Bu i chi u v , tôi đi đ y thêm cho các l p đêm. Ngày ngh , tôi m l p đ y kèm luy n thi cho t ng nhóm nh . Tài chánh gia đình nh đó mà d i dào h n, có thêm ti n, nh ng Mai không vui, mà ch lo cho tôi thi u s c kh e sinh b nh ho n.

Năm đó, tôi không ch u theo bè cánh v i nhóm tham nh ũng, chúng đày tôi v m t t nh nh xa xôi. Tôi bu n phi n l m. Không đi thì không đ c, đi thì b h t công chuy n làm ăn riêng t . Mai khuyên tôi nh n nh n, và g ng tìm vui trong hoàn c nh m i. Khi chúng tôi v t nh nh , Mai th ng an i và nâng đ tinh th n tôi, đ t mua các th sách báo tôi thích, đ gi i trí và quên đi ph n nào n i bu n n i t nh nh . Mai xin đ c vi c m t nhà đ y tr , đ ph thêm kinh t gia đình....

Khi ch y v i v Sài Gòn vào năm 1975, chúng tôi m t t c , tr thành tr ng tay. Tôi lo ng và mu n phi n m, nh ng nh thái đ tr m tĩnh và ch u đ ng c a Mai mà tôi b t b i r i. Tr c ngày mi n Nam s p đ , chúng tôi bàn nhau là nên hay đi. Ý Mai thì nên đi đ b o toàn tính m ng cho gia đình, khi yên n thì quay tr v cũng ch ng m t mát gì. Ph n tôi thì vì yêu m n quê h ng m t cách lãng m n, quy t i, mu n cùng chia s kh đau, s ng ch t cùng quê h ng. Ch nghĩa đ i v i tôi không quan tr ng, tôi nghĩ chính th nào cũng th thoi, cũng cùng là ng i Vi t, cùng giòng gi ng t tiên, thì vi c gì mà ph i b ch y? Tôi đã m to. Th m h a trùm xu ng kh p mi n Nam. Đau kh , lao tù, đói l nh, đè nén, áp b c. Tôi cũng ôm gói đi tù nh m i b n bè, Trong tù, tôi vô cùng ân h n v quy t đ nh sai m, đ thân xác mình b tù đầy, đ v con b v , đau kh , đói rách, không v n li ng, không tài s n. Ba tháng sau khi tôi đi tù, Mai th y ch ng ch a đ c th v , đã xoay x r t mau. Nàng mua áo qu n cũ, c t ra may thành áo qu n tr em đem b m i t i các ch tr i hè ph . Đêm nào cũng may đ n m i hai gi khuya. M t mình nuôi ch ng tù t i, nuôi con th đ i, ng c xuôi trong cu c đ i đ i. Nh ng năm tháng n m tù, có nhi u thì gi suy nghĩ, tôi m i sâu s c nh n ra mình mang n v quá nhi u. Tình c m nàng dành cho tôi tràn đ y d u dàng, bao dung, âu y m và hy sinh. Tôi bi t mình là k có ph c đ c v hi n....

7.

Khi tôi đ c ra tù, th xác ti u t y, tinh th n suy nh c, đ i s ng b t n, b đe d a th ng tr c. Hàng tu n b tên công an khu v c đ n thúc gi c đ u i đi v vùng kinh t m i, và nói i h m d a. Tôi n n lòng bàn v i Mai đ d n v vùng kinh t m i cho yên thân. Nàng đã khôn ngoan gi i thích r ng, b ng m i giá ph i bám vào thành ph , đ s ng còn và đ b t b đ c tài áp b c, b t kh n kh vì cái u mê c a ch đ hành h . Nàng th ng khuyên tôi:
- Mình hãy xem cu c đ i này nh m t trò ch i không vui, đ ng quá quan tâm đ n nh ng gì x y ra cho mình, cho thiên h chung quanh. Nh ng đau kh mà mình đang ch u đ ng cũng là m t th th thách, làm cho mình l n thêm lên, tr ng thành h n, và c vui v i nh ng gì nh noi nh t có th có trong th i gian này. Không x u xa nào có th t n t i mãi mãi đ c, ánh sáng t ng lai s có ngày chi u r i trên quê h ng.

Mai đã an i, khuyên nh và d u dàng d t tôi đi qua quãng đ i đau kh trong ch đ l ùng vô nhân k quái này. Chúng tôi b a đói b a no d t nhau đĩ trong đ i s ng m t mù c a xã h i ch nghĩa trá hình.

Khi tôi ng ý tham gia m t t ch c ph c qu c ch ng l i chính quy n c ng s n trong thành ph , thì Mai đ ng ý ngay. Nàng nói:
- Chúng ta đã v t sủng đ u hàng, ch mong đ c bình yên s ng và góp ph n xây d ng l i quê h ng.

Nh ng k chi n th ng đ a đầy nhân dân xu ng v c th m. Không cho ai yên s ng. Chính h đã bu c chúng ta đ ng đ y, c m l i súng. Vi c đáng làm thì ph i làm. N u ai cũng tr n tránh c , thì đau kh này bi t bao gi đ t đ c? Nh ng ph i th n tr ng đ khó phí thân làm vi c đã tràng.

Cùng v i b n bè cũ m i, chúng tôi t ch c mua súng, liên l c v i các nhóm kháng chi n khác. Ra m t t báo bí m t chuy n tay. Mai đã ng c xuôi giúp đ chúng tôi, mang tin t c, chuy n v n hàng hóa. Chúng tôi m m ng m t ngày ánh sáng t do chi u r i trên quê h ng, tr l i đ i s ng không áp b c k p k m.

M t vài ng i trong nhóm b t c n, t ch c b đ b , đa s anh em b b t. Tôi ch y thoát đ c v i cái áo có nhi u l đ n b n th ng bên hông. Mai nh ng i nh n tôi bình tĩnh ch nàng s p đ t.

Nàng vay m n và bán h t đ đ c trong nhà, đóng ti n cho tôi bí m t v t biên...Phút cu i ch thuy n cho v con tôi cùng đi v i l i h a tr ti n sau. Tôi cảm n Tr i Ph t đã xui khi n cho chúng tôi còn có bên nhau trong đ i.

Trên bi n đói khát Mai nh ng ph n ăn u ng cho con, cho ch ng, v i lý do là tôi c n s ng h n nàng, tôi có th làm đ c nhi u vi c ích l i h n. Nh ng theo ý tôi, thì chính Mai m i x ng đáng đ s ng sót vì đ i s ng nàng có nhi u ý nghĩa, t t đ p h n.

Nh ng ngày khó khăn n ng cháy c c kh t i tr i t n n, nàng dành l y h t t c vi c v t vãnh nh lãnh th c ăn, xách n c, n u n ng, chăm sóc con cái, đ cho tôi có thì gi tham gia t p tay ph giúp các công tác chung trong tr i. Mai đ n tôi tránh xa nh ng n i có tranh giành, có chút quy n l i, ch kê vai gánh vác nh ng vi c có ích chung mà không ai làm. V i khuy n khích và an i c a v , tôi làm đ c nhi u vi c h u ích cho c ng đ ng. Trong lúc đó, m t vài anh b n tôi, tham gia vi c c ng đ ng mà nh làm vi c qu c c m, b v c n nh n, ngăn c n, m a mai r ng vi c nhà thì nhác, vi c chú bác thì siêng. Nhi u ng i than vãn v nh ng thi u th n, khó khăn, c c kh trong tr i t n n. Mai thì khi nào cũng vui v , l c quan, và cho r ng t ng lai đ c s ng đ i t do đang rõ ràng tr c m t. Nh ng thi u th n khó khăn trong tr i t n n là đ ng nhiên. đ đây cũng còn sung s ng h n nh ng ngày tháng s ng v i ch đ công s n u ám, b t tr c, chèn ép, s hãi. Nh ng khi con tôi ch c m, Mai nh c nh cho chúng nh ng ngày khoai s n qua b a, nh ng ngày đói khát trên bi n kh i, thì chúng v i vàng ăn ngon lành nh ng chén c m trong tr i t n n.

8.
Chúng tôi đến M vào mùa Đông, tuy t ph ngút ngàn, tr ng xóa c đ t tr i. Ch a bi t có th làm gì đ nuôi s ng gia đình trong mi n đ t m i, nh ng nh tr c p xã h i trong th i gian đ u, đ p đ i t m s ng qua ngày. Dù không đ gi , ti n tr c p xã h i đ c Mai chia ra làm ba ph n: hai ph n ba nuôi s ng gia đình v i chi tiêu d x n ti n t n, m t ph n ba g i v giúp nh ng b n bè đang đối khó kh c kho i trong lao tù, trong các vùng kinh t m i....

Hai v ch ng đ t nhau đi tìm vi c, và không n n lòng. Tôi tìm đ c m t chân r a chén bát t i khách s n Holiday Inn. Mai tìm đ c m t chân làm bánh ng t Donut. Chúng tôi t túc đ c r i, và t đó mà ti n lên, tôi tìm đ c công vi c khác trong h ng ti n có đ ng l ng khá h n.

Chúng tôi b t liên l c v i b n bè xa g n, và ao c đ c đóng góp ph n nào vào n l c làm v i kh trên quê nhà. Th c a b n bè h i âm v i l i l bi quan, nhi u ng i khuyên t m quên chuy n quê h ng đi, mà lo cho đ i s ng b n thân và gia đình tr c đã...

Nhi u đêm Mai thì th m:

- Chúng ta có yên lòng h ng h nh phúc, t do khi c quê h ng đang chìm đ m trong kh đau? Chúng ta có quên đ c bao nhiêu ng i đang k v ng chúng ta n i quê nhà? Li u chúng ta có làm đ c gì không hay ch m i mê lo cho đ i s ng riêng t ? ...

Ch a bao gi tôi nghe Mai phàn nàn, sanh n nh v i tôi v công vi c trong nhà.

Ch a bao gi nàng lên gi ng sai b o tôi hút b i, quét nhà, r a chén bát. N u r nh, thì tôi làm, n u tôi b n xem nh ng tr n th thao h p đ n, thì thôi. Nhi u lúc Mai không cho tôi r a chén bát, giành l y mà làm, vì nh ng lúc đó nàng r nh rang.

Chúng tôi cùng làm vi c nhà trong tinh th n chia s , không ph i trong trách nhi m phân chia vi c nào ch ng làm, vi c nào v làm. Mai ch a bao gi tranh h n thua v i ch ng. Nàng quan ni m r ng, v ch ng không c n tranh h n thua nhau, h n ch ng cũng không đ c gì mà ch t tình yêu b t n th ng.. Ch a bao gi Mai l n ti ng hay kh ng kh ng quy t đoán vi c gì. Khi nào cũng đ u d ng th o lu n và s n sàng ch lúc thu n ti n đ thuy t ph c thêm. Tôi đã nghe th y v nhi u ng i b n, s n sàng x ng ti ng v i ch ng, m mi ng ra là nói n ng l i, nói đi u chua chát khó nghe, và tôi bi t mình may m n có v hi n ...

Nhng lúc tôi g p khó khăn ngoài xã h i, mang b c b i và cái không vui v nhà, Mai th ng khuyên tôi r ng:

- M c tiêu t i th ng c a đ i ng i là đi tìm h nh phúc. Đi làm ki m ti n cũng ch đ mua h nh phúc. H nh phúc đích th c c a cu c s ng là gia đình vui v , m êm và đ ch u. Không t i chi đem cái khó khăn b c b i c a bên ngoài v nhà cho m t vui, mà phí ph m ngày tháng yên m c a gia đình. Dù giàu sang danh v ng đ n m y, mà gia đình thi u h nh phúc thì đ i không còn ý nghĩa gì.

Th là tôi tìm đ c ngu n vui và yên tĩnh tâm h n...

9.

Nhi u khi n m bên nhau, tôi h i Mai:

- Sao h n m i m y năm s ng bên nhau, ch a bao gi em làm cho anh bu n lòng, ch a bao gi em làm cho anh ph i n i gi n. Em có khi nào bu n gi n anh không?

Nàng nói:

- Sách đ y cho em bi t r ng, ng i cho thì đ c nhi u h nh phúc h n ng i nh n. Không c u thì s đ c, không đòi thì s có. Bi t vui v i cái t ng đ i mà mình đang có, thì tr thành k sung s ng nh t trong đ i. Cho đi tình th ng chân thành, thì đ c nh n l i b ng tình th ng. Nhi u ng i đàn bà đòi h i i ch ng quá đáng, ngoài kh năng c a ch ng. Bao nhiêu cũng không th a măn c . H không nhìn th y s hy sinh c a ng i khác, mà ch c b i móc l i l m c n con c a ch ng đ mà trách móc, gi n h n. Làm th không có l i gì c , mà ch là cách phá ho i h nh phúc gia đình h u hi u nh t.

Tôi thành th c mà nói r ng đã h c đ c r t nhi u đ i u t t c a v tôi. Nàng càng đ u dàng, càng thu mình nh l i, thì tôi càng th ng yêu trang tr i bù đ p cho v nhi u h n. M i khi đi làm v , th y nét m t t i vui hân hoan c a v , thì bao nhiêu m t nh c b c b i trong ngày đ u tiêu tan.

Khi tôi ph m ph i l i l m, hành đ ng sai qu y, v tôi th ng an i r ng, mình là con ng i ch đầu ph i là th n thánh chi, mà không có sai l m. Đ ng bu n, cái thi t h i này cũng là bài h c t t v sau. Nh ng an i, khuy n khích tinh th n c a v , làm cho đ i s ng tôi nh nhàng, êm ái, th dẫn, không b đ n ép, không b áp l c cu c s ng, không có căng th ng gia đình nh nhi u b n bè khác.

Trên bßc đßng tha hßng, mßt lßn vß chßng Tuân-Lam ghé thăm chúng tôi. Tuân là bßn cũ, Lam là ngßi xßa. Vß tôi bißt rõ mßi tình cũ gißa tôi và Lam, nhßng nßng tin chßng, và rßt lßch sß, vßn vß đßn tßp hß hßt lòng. Có lß Mai cũng bißt chuyßn xßa cßa chúng tôi đã ngußi lßnh tßlß, chßng ai còn tßc thßng chi. Tuân vßn hißn lành phúc hßu nhß xßa, nét mßt chßu đßng. Đêm khuya tôi vßng nghe tißng Lam đßy nghißn đßn vßt chßng ßphßng bên cßnh, nói nhßng lßi thißu lß đß. Vß sau, mßi lßn nghĩ đßn Lam, lòng tôi phßi phßi, vì may mßn, cußc đßi không phßi gßn lißn vßi mßt ngßi đßn bà nhß Lam. Tôi bißt ßn mß nhißu hßn. Kính nghißm sßng cßa mß đã giúp cho cußc đßi tôi có hßnh phúc hßn. Và tôi bißt thßng yêu, nß trßng vß hßn nhißu.

10.

Mßt chß bßn gia đình không đßc hßnh phúc, hßi vß tôi bí quyßt đß đßc chßng thßng yêu nß nang. Mai cßi mà nói:
- Không có bí quyßt nào cß. Chß có câu chuyßn sau đây, tôi thußc nßm lòng tß thßi còn đi hßc. Chuyßn ß trong sách tßp đßc cßa Pháp. Rßng:
- Có mßt anh nông dân đem bò ra chß tßnh bán. Sußt ngày không bán đßc phßi đßn bò vß. Đßng xa mßt nhßc, con bò trß chßng không chßu đi. Có ngßi gß đßi con bò lßy con ngßa hßng tung tăng. Anh tßng đßc ngßa sß thông thß dong cßng ra vß, nhßng con ngßa lß chß không chßu cho anh cßi và cũng trì kéo đßng dai. Mßt ngßi khác đßn con heo nßi ngoan ngoãn đi qua, gß đßi heo lßy ngßa, anh đßi lißn.

Đßng xa mßt nhßc, con heo cũng nßm ì không chßu đi, bí quá, anh đßi heo lßy mßt con dê nßi. Con dê càng cßng đßu khßng khißp, anh vßt lßn vßi dê phß phßc.

Đêm đã tßi mßt mù, mßt hành khách đßng đßi dê lßy mßt con gà trßng lßn. Vßa đói, vßa khát, vßa mßt, anh ôm con gà vào quán đßi lßy bßa cßm. Thß là mßt bßa ăn trß giá bßng mßt con bò. Ăn xong, anh nông phu thông thß ra vß, vßa đi vßa ca hát khße khoßn.

Khi vß đßu làng, có bßn quen hßi đi đâu mà vß khuya thß. Anh kß chuyßn đi bán bò, và đßi con gà lßy bßa cßm. Ngßi bßn hßt hßn, khuyên anh khoan vß nhà, mà bà vß nßi cßn tam bßnh lên, không khéo vß chßng xô xßt gây ra án mßng. Anh nông dân bßo rßng, chßc vß anh cũng thßy vißc làm cßa anh là có lý. Ngßi bßn ß quá, đánh cá mßt con bò, nßu chß vß mà không gây gß, thì anh nông dân sß đßc mßt con bò, còn ngßc lßi, phßi mßt lßi mßt con bò khác. Ngßi bßn đi theo nßp bên ngoài nghe cußc đßi thoßi cßa vß chßng anh nông dân. Chß vß hßi anh, đã ăn gì chßa, đi đßng có mßt lßm không, bò bán có đßc giá không? Anh đáp rßng đã ăn rßi, con bò không bán đßc mà trên đßng vß nó không chßu đi nên đã đßi con bò lßy con ngßa rßi. Chß vß nói rßng, có con ngßa cũng tßt, nó sß kéo xe, giúp mình di chuyßn mau chóng hßn. Anh chßng cho bißt con ngßa không chßu cho anh cßi nên đã đßi lßy con heo nßi. Chß vß cũng tán thành ngay và còn đß trßu con heo mùa sau sß sinh ra mßt bßy heo khác, rßt có lßi. Anh chßng cho bißt

thêm, con heo cũng tr ch ng không ch u đi nên đ i l y m t con dê cái. Ch v ti p li n, là con dê cũng r t có i, t nay m i sáng gia đình s có s a dê mà u ng. Anh ch ng l c đ u và cho bi t đã đ i con dê ng ng nh l y con gà tr ng l n. Ch v anh nông phu ti p r ng, có con gà cũng t t, m i sáng nghe nó gáy cũng vui tai. Anh ch ng b o là bu i sáng ra đi không đem ti n theo, đối quá, đã vào quán đ i con gà l y b a c m.

Nghe xong, ch v anh nông phu đ n quàng hai tay, ôm vai ch ng và nói r ng, anh làm nh th là phi i. L y c a che thân, ch đ ng l y thân che c a. Đi c ngày m t nh c đói khát, không ăn ch u sao n i. Em đã đ s n khăn, múc s n n c, anh đi t m cho kh e."

Mai k t lu n r ng: "Mu n đ c ch ng th ng cũng r t đ , đ ng bao gi tranh h n thua v i ch ng, vi c gì đã l , thì cho qua luôn, vui v ch p nh n, và đ u dàng, nh ng nh n ch ng là y u t căn b n đ đ c ch ng th ng".

11.

Ngoài song thân ra, ng i tôi bi t n nhi u nh t là v tôi. Đ i s ng tôi có ý nghĩa h n, sung s ng h n, h nh phúc h n nh v khôn ngoan đ u dàng. Nhi u đêm th c gi c tôi nh hôn lên m t v , th m so sánh t m lòng hi n chân c a v v i trái tim c a m t v n thánh. Ph n nàng, thì luôn luôn: "Em ch mu n làm cái bóng nh và âm th m bên đ i anh thôi". Mai ch a h đ c thánh kinh, nh ng nàng đã bi t ch n ch ng i th p nh t đ đ c nâng lên cao nh t trong lòng ch ng con.